

IZOLA ▶ Martin Lubenov navdušil

Dva virtuoza obraza

Martin Lubenov, ki pri 29. letih sodi med najpomembnejše balkanske harmonikarje, je skupaj s šestčlansko zasedbo povsem upravičil precejšnja pričakovanja obiskovalcev. Tudi tisti, ki so koncert spremljali pred vrati premajhne dvorane v izolski Manziolijevi palači, so bili namreč navdušeni.

Dež, ta preseneti dež, je prekrižal račune tako ljubiteljem romske glasbe, etna in jazz kot tudi odličnim bolgarskim glasbenikom. Prvi bi lahko ob lepem vremenu bolj sproščeno in v večjem številu spremljali koncert na Manziolijevem trgu, drugi pa bi tako odigrali precej daljši koncert. "Martin Lubenov in ostali člani skupine so namreč razočarani, da morajo zaradi dežja igrati v dvorani in bo njihov nastop zato krajši," je poslušalcem napovedal eden od prirediteljev koncerta Drago Miselj-Mef.

A kljub vsem tem zadregam so po končanem nastopu vsi odhajali z nasmehom na ustih. Glasbeniki so namreč obiskovalce razvneli že z uvodno ritmično skladbo *Kasalabaschi chouchou*, da so se začele pozabavati glave in udarjati dlani. Odlična sedita povečini romskih glasbenikov z glasbo v krvi in akademsko izobrazbo je prvega izmed več koncertnih vrhuncev pričarala z umirjeno jazzovsko naslovno temo iz prvenca *Dui droma*.

Lubenov, ki živi na Dunaju in trenutno sodeluje s 30 različnimi glasbeniki, je namreč občinstvu ponudil oba obraza: etno obarvanega z že omenjenega prvenca in jazzovskega z lanske plošče *Veselina*.

Romsko glasbo z Balkana, oplemeniteno z jazzom, swingom, novim tangom in sambo, je bilo mogoče slišati v razgibanem, igrivo nostalgicnem instrumentalu *Latino tchuss*, ki ga je Lubenov ustvaril med potovanjem v Brazilijo. V dolgem, s čustvi in ritmi nabitem glasbenem kolažu so se tako s solističnimi vložki predstavili mojstri: Stefan Thaler na kontrabasu, legendarni bolgarski jazzovski kitarist Nikolai Antov in tolkalca Ventislav in Asen Radev.

V zadnjem delu nastopa, ko je ob Lubenovu kraljeval še pevec in kitarist Neno Roumenov, so na rob dvorane dvignili nekaj plesalcev. Navdušenje se je stopnjevalo v dveh dodatkih, glasbeniki pa so svoj izolski nastop končali s ponarodelo skladbo *Mešečina*. TK

IZOLA ▶ En popoldan v družbi Festivala uličnega gledališča

Tvoj las ni siv, je zgolj prašen

Nebo nad mestom, dogajanje na ulicah in utrip ljudi sta ves čas preverjala policista na hoduljah. Debelim, sivim oblakom sta ukazala, naj zaobideta Izolo, s Sončnega nabrežja pa pometla avtomobile in se ves čas nagajivo spogledovala z glavnim akterjem Festivala uličnega gledališča - občinstvom.

Kdor je mislil, da so dobili policisti novo opremo za premagovanje razdalj, je bil pač zelo naiven. Hodulje in nasmeje je med sprehajalce prinesel Teater Cizamo, štrleča komedijanta pa sta privabljala pozornost in jo usmerjala, kamor je bilo treba. V pokanju štosov, ubijanju kur, igranju z otroki in naganjanju psov je najboljši Teater Viagiante. On s črno in ona z vijoličasto melono na glavi. "O, Romeo in Julija!" sta opazili starejši glavi na odprtem podstrešnem oknu. "Ampak, kako grda je Julija,"

sta razočarano izdahnili in seveda - požela smeh.

Čiščenje uličnih svetilk in avtomobilskih luči, vmes pa pitje kave in vedeževanje iz kavne usedline, so specializirali igralci Gledališča Ane Monro. Kosmate moške noge v ženskih haljah so se lepo svetile v družbi belih jadrnic, v odmoru za malico pa so vozile slalom med otroki in odraslimi ter delile bonbone.

Včeraj je namreč kultura prišla med ljudi in za grizljaj je bilo dovolj, če si se sprehodil že samo po mandraču. Od Gledališča Matita do Gleda-

Torej, tukaj se igram jaz in lepo te prosim, da odhlačaš drugam

Teater Cizamo je z visokega opravljal ulični nadzor

Oh, koliko praha je bilo na tej glavi! Prah pa, ve se, najbolje čisti Ana Monro.

lišča Tutti Frutti. Prihodnje leto namerava Center za kulturo, šport in prireditve Izolanom postreči ulično animacijo vsak teden.

Kogar torej mika, da bi javno opletal s svojimi mis-

limi, brez razbitega nosu drsel po lestvi, naučil prašička stoje na rilu in pri tem preživel, se jim lahko pridruži. Edini pogoj je, da izbriše vse pogojnike. AP

Foto: Tomaž Primožič/FPA

LOKOVEC ▶ Knjiga Let v lunino senco razkriva stare vaške mite

Skrivnosti kačjih glav

Kamnite kačje glave, ki so bile včasih na vrhovih na območju Lokovca in Kala nad Kanalom, še danes vzbujajo radovednost in burijo domišljijo. Njihov pomen je mogoče vsaj delno razumeti iz pripovedi domačinov. Pavel Medvešček jih je zbral že v drugi knjigi, ki razkriva starodavne skrivnosti tega območja.

"Ko prebiram, kdo ve že kolikokrat, njihove pripovedi, se počutim ob tem neprecenljivem bogastvu majhnega in nepomembnega. Zdi se mi, da so oni že vse povedali o tem mističnem svetu in ni kaj dodati," pravi zbiratelj ljudskega izročila Pavel Medvešček.

Že pol stoletja posluša in skrbno zapisuje pripovedi domačinov o kamnitih kačah, izviri in jamah, ki slikovito ponazarjajo verovanje ljudi na tem območju iz obdobja pred krščanstvom in so se prenašale iz roda v rod.

Tiho pred tujci

"Teh stvari nikoli ne bi izvedel, če ne bi spoznal Pepeta Šuligoja iz Dolnje Hude južine v Lokovcu. O kačjih glavah ni povedal niti besede, ampak me je napotil k drugim. Držal se je namreč starega pravila, da se tujcem teh skrivnosti ne sme pripovedovati," je razlagal Medvešček na predstavitvi knjige *Let v lunino senco* v Lokovcu minul teden.

Doslej so bile na širšem območju Banjške planote najdene tri t. i. kačje glave. Prva naj bi nekoč ležala na

Pavel Medvešček in Rafael Podobnik (drugi in tretji z leve) sta poskrbela, da ljudsko izročilo ne bo zamrlo

Foto: Boštjan Bensa

vzpetini Peščena glava (na desni strani ceste Čepovan - Kal nad Kanalom), druga na hribu Volnik v osrednjem delu Lokovca, tretja pa na vzpetini Črna glava. "Očitno je, da predstavljajo tujek v okolju, kjer so bile najdene. V novo okolje so bile nedvomno pri-

nesene," pojasnjuje profesor geologije Jože Čar, ki je na terenu skupaj z zbirateljem ljudskega izročila preučeval te obredne kamne.

V stari veri predstavljajo daritev prasili Nikrmani, vzpostavljali pa naj bi zdravo razmerje sil in ljudem pri-

našali mir. Prvo knjigo s starodavnimi zgodbami domačinov *Skrivnost in svetost kamna* je Medvešček pripravil že pred dobrim desetletjem, *Let v lunino senco* je njeno nadaljevanje. "Problematične" zgodbe, ki imajo štiri ali pet različic, se v prvi izbor niso uvrstile. "V tej knjigi pa smo objavili vse, kar so domačini pripovedovali o določenem kamnu, izviri ali jami," je pojasnil Medvešček ob izidu nove knjige, ki je izšla pri založbi Taura. V njej je 150 pripovedi, največ jih izvira iz območja geografskega trikotnika Idrinja-Soča-Vipava.

Kamni izginjajo

Pri pripravi obeh knjig je sodeloval tudi fotograf Rafael Podobnik, ki že dolgo let z objektivom v roki išče starodavna znamenja v teh skrivnostnih krajih. Pravi, da ima včasih pri tem precej težav, saj med domačini očitno še vlada nezaupanje do tistih, ki stikajo po njihovi

preteklosti. "Fotografiral sem denimo nek kamen in ko sem se vrnil, da bi naredil boljši posnetek, ga tam ni bilo več," razlaga Podobnik.

Po besedah Andreja Pleterskega, doktorja arheoloških in zgodovinskih znanosti z Inštituta za arheologijo pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, je Medvešček edini uspel dokumentirati staro izročilo, ki ga izpričujejo arheološki ostanki. "To je živo izročilo ljudi, ki so živeli v sozvočju z naravo. Gre za etičen odnos do narave, tega se lahko naučimo od naših prednikov, to nam lahko da ta knjiga," pravi Pleterski.

Medvešček in Podobnik sta udeležence pospremila na hrib Peščena glava, kjer sta pred dnevi na mesto, kjer naj bi včasih stal obredni kamen, postavila "novo" kačjo glavo, ki jo je izoblikovala narava. Kot sta še zaupala, že pripravljata tretjo knjigo z mističnimi pripovedmi domačinov.

ALENKA OŽBOT